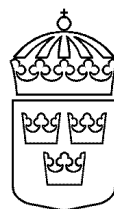

Riksdagens protokoll

2004/05:20

Tisdagen den 26 oktober

Kl. 13.30 – 15.10

Protokoll
2004/05:20

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 19 och 20 oktober.

2 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Britta Rådström som ledamot i skatteutskottet och som suppleant i utbildningsutskottet samt Leif Jakobsson som ledamot i bostadsutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i skatteutskottet

Britta Rådström (s)

ledamot i bostadsutskottet

Leif Jakobsson (s)

suppleant i utbildningsutskottet

Britta Rådström (s)

3 § Anmälan om förändringar i regeringens sammansättning

Från statsminister Göran Persson hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagens talman

Förändringar i regeringens sammansättning

Jag har i dag fattat följande beslut angående regeringens sammansättning fr.o.m. den 1 november 2004.

Bosse Ringholm entledigas som chef för Finansdepartementet och förordnas att vara ställföreträdare för statsministern.

Pär Nuder entledigas som chef för Kulturdepartementet och förordnas som chef för Finansdepartementet.

Thomas Östros entledigas som chef för Utbildningsdepartementet och förordnas som chef för Näringsdepartementet.

Mona Sahlin förordnas som chef för Miljödepartementet.
Lena Sommestad entledigas som chef för Miljödepartementet.
Leif Pagrotsky entledigas som chef för Näringsdepartementet och förordnas som chef för Utbildnings- och Kulturdepartementen.
Sven-Erik Österberg, Jens Orback och Ibrahim Baylan förordnas som statsråd.
Lars-Erik Lövdén och Gunnar Lund entledigas som statsråd.
Stockholm den 22 oktober 2004
Göran Persson

Skrivelsen lades till handlingarna.

4 § Anmälan om ersättare för statsråd

Talmannen anmälde att *Pia Nilsson* (s) skulle ersätta statsrådet Sven-Erik Österberg (s) från och med den 1 november och tills vidare.

5 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 28 oktober kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Göran Persson.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:59

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:59 av Ulrik Lindgren (kd) om handlingsplan för vården i livets slutskede

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 november 2004.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 oktober 2004

Socialdepartementet

Ylva Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:62

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:62 av Axel Darvik om stöd tidigt i skolan

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 november 2004.

7 § Svar på interpellation 2004/05:43 om vapenembargot mot Folkrepubliken Kina

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Sten Tolgfors har frågat mig om jag mot bakgrund av bristerna i fråga om de mänskliga rättigheterna i Kina och hotet mot Taiwan är beredd att förhindra att EU:s vapenembargo mot Kina hävs och om jag är beredd att låta riksdagen avgöra denna fråga.

Diskussionen om ett eventuellt hävande av EU:s vapenembargo mot Kina har pågått en längre tid inom EU och är ännu inte avslutad. Frågan behandlades senast vid utrikesministermötet den 11 oktober. Även om meningarna gick isär var slutsatsen från mötet att förutsättningarna för ett ställningstagande ännu inte föreligger. Sverige tillsammans med flera andra medlemsstater anser att ytterligare diskussion behövs innan beslut fattas, framför allt om situationen för de mänskliga rättigheterna och om de förslag som lagts fram om en förstärkning av tillämpningen av EU:s uppförandekod för export av krigsmateriel.

Jag vill dock understryka att det inte skulle bli fritt fram för EU-länderna att exportera vapen till Kina om vapenembargot hävdes. Såväl de svenska riktlinjerna för export av krigsmateriel som EU:s uppförandekod innehåller restriktioner avseende vapenexport till länder där det förekommer omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna liksom till länder där det kan få konsekvenser för den regionala stabiliteten.

Inom EU pågår för närvarande ett arbete med att revidera uppförandekoden. Bland de förändringar som diskuteras finns ett förslag om att stärka tillämpningen av uppförandekoden i postembargosituationer. Förslaget innebär att ett antal åtgärder träder i kraft i de fall ett embargo lyfts. Åtgärderna har till syfte att minska risken för att regelverket tolkas olika i olika länder och innehåller till exempel bestämmelser om stärkt informationsutbyte. Sverige har varit aktivt pådrivande i dessa diskussioner för att de föreslagna åtgärderna ska bli så kraftfulla som möjligt.

När det gäller frågan om riksdagen ska avgöra Sveriges ställningstagande till frågan om EU:s vapenembargo mot Kina vill jag hänvisa till de rutiner som finns för samarbetet mellan regering och riksdag inför beslut i ministerrådet.

Anf. 2 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Riksdagen saknar en tydlig linje från regeringen i den här frågan. Det är också därför som samtliga riksdagspartier utom Socialdemokraterna på ett eller annat sätt har markerat mot Laila Freivalds i den här frågan. Regeringen vandrar helt vilse värdemässigt och är beredd att agera på ett sätt som spelar den kommunistiska diktaturen i Kina i händerna och därmed öka hotet mot demokratin Taiwan.

Jag vill hävda att regeringen förblindas av Kinas ekonomiska och politiska vikt och sviker de värden som Sverige ska stå för i världen. Vi ska alltid stå på demokratins sida. Problemet började redan 1996 med statsministerns beramade stabilitetsuttalande. Sedan massakern på Himelska fridens torg har EU-länderna haft vapenembargo mot Kina. Tyskland och Frankrike vill upphäva det, och regeringen förmår inte att gå emot.

När Kinas ledare besökte Europa ställdes utfästelser om ett hävande. Motiven för detta var renodlat ekonomiska, inte säkerhetspolitiska eller moraliska. Embargot ska och måste vara kvar så länge Kina fortsätter att kränka mänskliga fri- och rättigheter och hota sina grannar militärt. Riksdagen har tydligt markerat vad den tycker. Vi accepterar inte regeringens svaga agerande.

Om inte Kina demokratiseras riskerar de kortsiktiga ekonomiska vinster regeringen är ute efter att bli dyrköpta. Regeringen har inte verkat bry sig, men Kina driver en massiv konventionell och nukleär upprustning. Landet kan avfira kärnvapen från marken, luften och havet. Man kan nå mål så långt borta som i USA, och man framhäver det också själv. Militärutgifterna ökas med tvåsiffriga tal varje år.

Men när Kinas utrikesminister eller vice premiärminister besökte Sverige fanns inte kärnvapnen på den svenska regeringens agenda. Detta skedde med en utrikesminister från ett parti som i decennier har berömt sig för – ja, man har till och med slagit sig för bröstet för – internationell nedrustningspolitik. Regeringen visar här samma eftergivenhet mot det kommunistiska Kina som man en gång gjorde inför Sovjetunionen. Det är uppenbarligen ännu enklare att angripa USA och andra demokratier i Nato än världens kommunistiska diktaturer.

Den kritiska dialog som EU bedriver med Kina har inte fungerat. Antalet avrättningar har mer än dubblats. En av de största upprustningar som världen har sett både konventionellt och nukleärt har genomförts under den tid som dialogen pågått. Hoten mot grannen Taiwan har fortsatt och förstärkts liksom det interna politiska förtrycket. I årtal har regeringen försökt att släta över sin passivitet gentemot Kina med hänvisning till EU:s kritiska dialog. Det duger inte.

Kinas hot mot Taiwan har ökat kraftigt både i ord och i faktisk förmåga. För första gången på de tio år som jag har följt frågan är taiwaneserna på allvar rädda för en kinesisk invasion. 23 miljoner människor i en demokrati är rädda för en diktatur med 1,3 miljarder människor. För bara fem, tio år sedan kunde inte Kina rå på Taiwan över huvud taget. Nu räknar de flesta bedömare med att Taiwan skulle överleva i maximalt två dagar om Kina anföll. Spärren för vansinnigheter har därmed minskat. Kina har redan över 500 robotar riktade mot Taiwan. Man har redan använt dem så sent som 1996.

Det är i grunden fullständigt fel att på något vis öka Kinas tillgång till vapen i det här läget. Vi kan heller inte acceptera att samma misstag som begicks av EU-länder vad gäller Irak, dit man exporterade vapen som sedan ställdes mot amerikanska soldater, begås igen. Bara USA står mellan demokratin i Taiwan och diktaturen i Kina. Man är inte alls intresserad av en europeisk vapenexport till Kina. Kortsiktig eftergift mot Kina riskerar att straffa sig. Ju starkare Kina blir, desto mindre kommer regimen att lyssna på omvärldens kritik. Regeringen bidrar i praktiken till

att hotet mot Asiens demokratier kan trappas upp genom konsekvent otydlighet när det gäller Kinas rustningar och beredvillighet att släppa vapenembargot.

Prot. 2004/05:20
26 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret, och jag tackar också Sten Tolgfors för hans utmärkta interpellation.

Kina är världens största diktatur. Flera hundratusen människor sitter fängslade i arbetsläger för att de tänker fel. De ska omskolas. Avrättningar äger rum i en oerhörd omfattning. Organisationsfriheten är obefintlig. Yttrandefriheten är kraftigt inskränkt.

I ett svar på en fråga som jag har ställt skrev utrikesministern för en månad sedan om Kina att öppenheten och utbudet av information har ökat i landet. Det må vara hänt att vissa förändringar har skett i Kina, men det är ytterst små förändringar på ytan. Snarare är det tvärtom så att när vi ser på informationen och informationsfriheten i Kina märker vi att den begränsas kraftigt hela tiden.

I somras fick inga utländska filmer ha premiär under juli. Man ville minska det västliga inflytandet. I oktober förra året startade man en utbildningskampanj för att få kontroll över TV, tidningar, elektroniska medier och Internet. Man beräknar att drygt 10 000 Internetkaféer har stängts därför att de inte gör som myndigheterna vill. Och vad vill myndigheterna? Jo, att kaféerna ska kontrollera vilka som utnyttjar deras datorer och vilka sidor de tittar på. Så fort man får tag i någon olaglig, kritisk sida så ska man ange det till myndigheterna. Varje sida som berör sex, Taiwan, Tibet, mänskliga rättigheter, politik, hälsa eller religion är förbjuden.

MR-situationen i Kina *är* klar – den är bedrövlig! Jag förstår inte varför utrikesministern på något sätt ger sken av att man behöver diskutera det vidare. Det är solklart; övergreppen i Kina är oerhört omfattande.

Utrikesministern säger i svaret att vi har ju EU:s uppförandekod. Utrikesministern ger sken av att EU:s uppförandekod och en förstärkning av den på något sätt skulle kunna stoppa Frankrike och Tyskland från att skicka i väg vapen. Men det är inte så. EU:s uppförandekod är inte bindande på något sätt. Det handlar på sin höjd om att förbättra informationsutbytet länderna emellan inom EU. Jag tolkar utrikesministerns svar så att Sverige är berett att acceptera att andra länders europeiska vapen används i Kina, riktade mot Taiwan eller för att förtrycka den egna befolkningen.

Från Folkpartiets sida är det självklart att vi måste stå fast vid vapenembargot mot Kina. Vi kan inte sälja ut mänskliga rättigheter för att tjäna lite pengar. Att häva vapenembargot nu skickar helt fel signal till Kina. Det skulle visa på en svaghet i EU:s politik gentemot Kina, och det skulle Kina ta som ett tecken på att man kan fortsätta att vara omedgörlig, och fortsätta i samma stil när det gäller mänskliga rättigheter och Taiwan.

Jag skulle vilja fråga utrikesministern lite mer. Vi har hört här från Sten att EU-nämnden var enig om att Sveriges linje bör vara att motarbeta ett hävande av embargot. Vilken position framförde utrikesministern vid det senaste utrikesministermötet? Representerade hon riksdagens åsikt i frågan?

En andra fråga är: Vilka länder försöker Sverige bygga en allians med för att se till att få en majoritet för bevarande av EU:s vapenembargo vid toppmötet i december?

Anf. 4 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag har utgått från att vi är överens om att Folkrepubliken Kina inte är demokratiskt utan en kommunistisk diktatur. Jag har också utgått från att vi alla är överens om att mänskliga rättigheter inte respekteras i Folkrepubliken Kina. Jag har även utgått från att vi är överens om att om EU skulle tillåta vapenexport till Folkrepubliken Kina, det vill säga släppa på vapenexportembargot, så ökar oron i världen och säkerheten i den ostasiatiska regionen minskar. Hoten mot det demokratiska Taiwan, med sina 23 miljoner invånare, som hela tiden finns där ökar också.

Om vi är överens om de här sakerna – vilket jag utgår från att vi är, även utrikesministern – så är min slutsats ganska klar. Då kan man inte inom EU ta bort det vapenexportembargo som nu finns. Men tydligen drar utrikesministern en helt annan slutsats, för när man hör svaret så låter det så här: Om det nu skulle hända något så vill jag understryka att det inte blir fritt fram för EU-länderna att exportera vapen. Det antyder ju att det kommer att bli lättnader och att Sverige förmodligen står bakom dem. Man kan inte läsa svaret på något annat sätt, och det gör mig förskräckt.

Jag utgår alltså fortfarande från att vi är överens om det som jag började med att säga. Hur kan man då dra en sådan slutsats? Hur skulle det kunna vara rätt signal att nu släppa på vapenexportembargot till Folkrepubliken Kina? Jag hade väntat mig – och det finns ännu en chans till det – att utrikesministern här, i dag och nu skulle ge oss ett klart och entydigt besked om att Sverige och utrikesministern och den svenska regeringen kommer att göra allt som står i deras makt för att inom EU verka för att det inte blir något beslut om att lyfta på vapenexportembargot mot Folkrepubliken Kina. Jag hoppas att vi får det beskedet innan debatten är slut.

Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Som jag sade i mitt svar bereds frågan i EU om huruvida vapenembargot mot Kina ska lyftas eller inte. Frågan har väckts, och den måste beredas. EU har inte tagit ställning. Sverige har inte tagit ställning för sin del. Jag har inte tagit ställning. Frågan måste naturligtvis utredas, diskuteras och därigenom beredas för att så småningom leda till ett ställningstagande.

Jag försöker i mina svar till riksdagen här i kammaren och när det gäller skrivna frågor ge en saklig information om de olika aspekter som finns i frågeställningen. Därigenom kan man inte dra några slutsatser om vilket ställningstagande Sverige så småningom kommer att ta eller om vilket EU:s ställningstagande kommer att bli.

Jag tror faktiskt inte att vi är oense om situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina. Det är en mycket svår situation för mänskliga rättigheter i Kina. Det har jag också konstaterat i alla mina svar som jag har givit i anslutning till den här frågan och till andra. Vi kan konstatera att det har skett vissa förbättringar. Det finns en rörelse på gång. Man mär-

ker det också i den dialog som EU för med Kina och i den politiska dialog som Sverige för med Kina.

Men det är oerhört mycket kvar som måste göras från Kinas sida för att vi ska kunna anse att man är i närheten av en acceptabel situation. Det är det som är anledningen till det ökade engagemanget för en politisk dialog med Kina från EU:s sida och från Sveriges sida. Sverige ökar sitt engagemang när det gäller de mänskliga rättigheterna. Sedan många år bedriver vi utbildningsverksamhet. Raoul Wallenberginstitutet i Lund utbildar människor som arbetar i det kinesiska rättssystemet i mänskliga rättigheter. Det är ett långsiktigt arbete, men helt nödvändigt. Även den masterutbildning vid Beijings universitet som handlar om mänskliga rättigheter är ett litet sätt att bidra till att öka kunskapen i Kina om de mänskliga rättigheterna.

Så måste vi arbeta vidare samtidigt som vi sätter tryck på Kina i alla andra situationer. När det handlar om andra frågor som har med ekonomi och handel att göra är MR-frågorna uppe, för de är argument som är väsentliga för att slåss även i de sammanhangen.

När det gäller vapenembargot är det en sakupplysning jag kommer med. Det är inget ställningstagande från min sida. Det vill jag uppmärksamma frågeställarna på. Jag vill uppmärksamma på att det vapenembargo som gäller mot Kina på grund av händelsen på Himmelska fridens torg inte är absolut. Viss export sker till Kina. Vi har ingen anledning att tro att just vapenexporten kommer att öka från Europa. Det är möjligt att diskussionen om kodens förstärkning kan leda till en ökad möjlighet till kontroll av sådant som säljs som kanske inte direkt klassas som vapen men som ändå är av intresse i en försvarsindustri.

Frågan om nedrustning och icke-spridning av kärnvapen är uppe i alla sammanhang när EU möter Kina. Alla toppmöten innehåller den frågan. Förhandlingar om en gemensam deklaration om massförstörelsevapen bereds mellan EU och Kina. Även denna fråga är högaktuell, och Sverige är mycket aktivt i det internationella samarbete som bland annat riktar sig mot Kina för att öka Kinas engagemang för nedrustning i världen.

Anf. 6 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Utrikesministern säger att Sverige inte har tagit ställning. Det är möjligt, men riksdagspartierna har gjort det. Och riksdagen är emot regeringens agerande i den här frågan. Jag vill fråga utrikesministern om det på något sätt kan kännas otydligt vad Sveriges riksdag tycker i den här frågan. Kan utrikesministern över huvud taget se någon öppning från riksdagen för att släppa vapenembargot? Jag vill hävda att det inte finns. Så sätt dig på tvären, Laila Freivalds! Gå emot och säg nej i EU-samarbetet! Annars är detta på väg att bli en parallell till hur regeringen agerade när man valde att driva frågan om en vald ordförande i rådet i EU trots att riksdagen motsatte sig detta. Det blev en lång period av mycket stark diskussion om det.

Ett hävande av embargot ger en signal om acceptans av läget i Kina, oavsett vad EU:s uppförandekod säger. Varför tror utrikesministern annars att det här är en viktig fråga för Kina att aktualisera?

Freivalds svar är ett sätt att linda in en acceptans för att släppa embargot i bomull, men så den gubben gick inte. Signalen till Kina blir likväl att om det embargo som infördes på grund av brister i mänskliga

Prot. 2004/05:20
26 oktober

Svar på
interpellationer

rättigheter avskaffas måste det rimligen innebära att man är mer nöjd med situationen nu än när det infördes, och det är vi inte. Huruvida svensk vapenexport skulle påverkas är inte relevant i detta sammanhang. Det är relevanta är signalen och att Frankrike och Tyskland möjligen skulle kunna börja exportera vapen till Kina eftersom de driver den här frågan. Genom ett glasklart agerande i EU kan Sverige och Freivalds hindra att så blir fallet.

Grunden var ju MR-kränkningarna i Kina. Bara om de upphör kan man acceptera ett hävande av embargot. Men vi ser ett land som har dödsstraff för 600 olika brott och som avrättade över 25 000 bara under 90-talet. En ledamot i deras folkkongress hävdar att Kina avrättar 10 000 människor per år, vilket är mångdubbelt fler än hela övriga jorden sammantaget. Man ger dödsstraff efter summariska, politiserade, orättvisa rättegångar utan möjlighet att överklaga. Ofta dödar man människorna direkt efter rättegången, och räkningen för kulan sänds till familjen. De dödsdömda får tåga i dödsstraffprocessioner genom städer för att sedan avrättas, ibland i massavrättningar på idrottsarenor.

Att i det läget ens överväga att sända en signal som säger att Sverige skulle vara nöjt med utvecklingen av mänskliga rättigheter i Kina är för mig fullständigt bisarrt. Jag kan över huvud taget inte begripa det. Skulle europeiska vapen börja säljas i större skala till Kina är risken påtaglig att de kommer att användas för förtryck av det egna folket och för hot mot Kinas grannar. Det skulle ju vara direkt kontraproduktivt mot den utrikespolitik som Sverige och EU bör föra där MR och demokrati alltid sätts främst och där vi varje gång avvisar användningen av hot som politiskt påtryckningsmedel. Jag tycker att det är beklämmande att den svenska utrikespolitik som utrikesministern visar prov på är så passiv i förhållande till jordens största diktatur.

Kärnvapenrustningen i Ostasien kommer att bli den dominerande säkerhetspolitiska frågan i världen. Upprepade gånger under en rad år med olika ministrar har jag begärt att regeringen ska agera mot de här kärnvapenrustningarna i Kina med mycket större tydlighet, men ingenting händer. Freivalds företrädare sade till mig här i kammaren att om jag tycker att regeringen måste agera tydligare och skarpare, ska regeringen också göra det. Så har det tyvärr inte alls blivit. Kina ökar sina militärutgifter med över 10 % om året i en tid när den övriga världen till stor del nedrustar.

Jag ser inga demonstrationer av den svenska fredsrörelsen mot detta. Jag hör inga brandtal från den svenska regeringen om det fasansfulla i uppbyggnaden av massförstörelsevapen i Folkrepubliken Kina. Man har inte ens förmått att aktualisera saken de tre senaste gångerna när Folkrepubliken Kinas ledare besökt Sverige. Då håller det inte att bara hänvisa till att man gör saker tillsammans med andra. Man måste vara tydlig själv också. Sluta huka, Freivalds! Ta ställning för MR och demokrati!

Anf. 7 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag frågade utrikesministern vilken position hon framförde vid det senaste rådsmötet. Jag får till svar att Sverige inte har tagit ställning.

Det är alltså uppenbart att utrikesministern har struntat i EU-nämnden där samtliga partier utom Socialdemokraterna bestämde att Sveriges

position skulle vara att motarbeta ett hävande av vapenembargot. Utrikesministern struntar i det samråd som är ett grundlagskrav. En minoritetsregering kan inte företräda Sverige i EU:s ministerråd utan förankring i riksdagen.

Jag frågade också utrikesministern vilka länder Sverige försöker att bygga en allians med för att få en majoritet för att bevara embargot. Svaret är återigen: Sverige har inte tagit ställning. Tar man inte ställning i EU-sammanhang och driver en linje låter man sig ledas med. Det är uppenbart att Laila Freivalds låter sig ledas av Frankrike och Tyskland.

Vi behöver inte utreda mer. MR-situationen är tydlig och klart bedrövlig. Kina har en ny ledare, Hu Jintao, men det är alldeles för tidigt att se vilka reformer han lyckas åstadkomma.

Uppförandekoden är inte bindande. Efter ett hävande av embargot kommer vi inte att kunna stoppa franska vapen från att användas av Kina. För att uppförandekoden ska kunna bli bindande krävs det en konstitutionell förändring, men något sådant finns inte i det nya EU-fördraget och något sådant kommer heller inte att kunna petas in tills december. Att försöka ge sken av någonting annat är hyckleri. Det är att vilseleda svenska medborgare.

Kina blev medlem i WTO och har fått OS 2008. Detta borde föranleda att Kina minskar sin arroganta maktpolitik och lyssnar på världssamfundet. Men då får inte vi, omvärlden, hålla på med en massa tyst diplomati. Det är dags att Laila Freivalds höjer rösten och tar ställning för att bibehålla vapenembargot.

Anf. 8 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Vi har nu flera frågat vad regeringen tycker. Då fick vi veta att regeringen inte har tagit ställning, Sverige har inte tagit ställning och utrikesministern har inte tagit ställning. Det är just detta som är problemet eftersom en majoritet i riksdagen har tagit ställning mot att man ska lyfta vapenexportembargot mot Folkrepubliken Kina. Man kan ju undra varför regeringen inte följer riksdagen. Varför har regeringen så svårt att ta ställning? Var är det skon klämmer? Varför tveka?

Laila Freivalds sade att vi var överens om ganska mycket av det som jag tog upp. Om man är överens om det, är det väldigt svårt att förstå varför man skulle ta bort eller lätta på vapenexportembargot mot Folkrepubliken Kina.

Laila Freivalds säger att det nu gäller att sätta ett tryck på Kina. Ja, det är vi överens om. Är det att sätta ett tryck på Kina att lätta på vapenexportembargot mot Folkrepubliken Kina? Är det rätt signal? Mitt svar är: Nej, det är det inte. Det ger helt fel signal. Laila Freivalds svar är för mig obegripligt med den kunskap vi i dag har om den kommunistiska Folkrepubliken Kina.

Varför denna otydlighet? Om man ska diskutera saker i något sammanhang brukar det vara bra att ha en uppfattning, och i det här fallet finns det också, som flera av oss har sagt, en klar uppfattning från Sveriges riksdag, nämligen att inte ta bort vapenexportembargot mot Kina. Jag vädjar till Laila Freivalds att här och nu säga att regeringen stenhårt kommer att driva detta i EU och försöka få med sig så många länder som möjligt för att stoppa de länder som vill ta bort vapenexportembargot mot Folkrepubliken Kina.

Prot. 2004/05:20
26 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Nej, jag struntar inte, Cecilia Wigström, i de regelverk som vi har för hur samråd ska ske i frågor där ministerrådet ska fatta beslut. Tvärtom respekterar jag den beredningsprocess som alla frågor som så småningom leder till beslut i ministerrådet genomgår. När Sverige ska ta ställning kommer samråd att ske i utrikesutskottet och i EU-nämnden för att på det viset bereda Sveriges ståndpunkt i beslutstagandet.

Vi är nu inne i förstadiet. Frågan utreds, diskuteras och bereds inom EU. I samband med det har Sverige naturligtvis kontakt med många av EU:s länder för att diskutera frågan och se på vilket sätt man kan jämk ihop sina uppfattningar. Det pågår ett arbete, och det ska avslutas innan vi tar ställning. Så brukar vi göra här i Sverige, och så gör man också i EU-samarbetet.

Jag vill verkligen understryka att vi inte är oense om tillståndet för mänskliga rättigheter i Kina. Det är ju det som är bakgrunden till det omfattande och ambitiösa arbete som bedrivs av EU, av Sverige, av enskilda organisationer och till och med av enskilda människor i Sverige för att påverka utvecklingen i Kina mot ett bättre tillstånd för de mänskliga rättigheterna. Vi genomför det med en hög ambition och inte helt utan viss framgång.

Sten Tolgfors säger att det här är en viktig fråga. Jag vet inte, men antagligen är det en viktig fråga. Jag är dock inte övertygad om varför den är så viktig. Det kan möjligtvis ha att göra med att embargot inte kom till som en allmän reaktion mot situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina utan kom till i ett specifikt skede, när det inträffade händelser i Kina som hela världssamfundet reagerade mot.

Då infördes en rad olika sanktioner mot Kina. De har en efter en upphävts. Det finns bara en kvar, och jag kan tänka mig att det finns en viss symbolik i det hela. Av det kan man dra olika slutsatser, och det är bland annat det som behöver beredas och diskuteras. Men jag är lite förvånad över att vi över huvud taget inte hade någon diskussion av detta slag när vi nyligen fattade beslut om att häva vapenembargot mot Libyen. Också där är vi ju överens om att tillståndet för de mänskliga rättigheterna inte alls är det som vi vill ha utan där krävs ett fortsatt starkt engagemang. Men vi var alla överens om att skälet till att embargot en gång hade införts var borta och att det därför kunde hävas, trots att situationen för mänskliga rättigheter ligger långt ifrån vad vi önskar.

Låt oss bereda detta ärende på samma eftertänksamma sätt och med ambitionen att skapa en situation där vi faktiskt kan påverka tillståndet i Kina utifrån MR-aspekten.

Anf. 10 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Här är en tydlig fråga där Sverige kan utöva ett direkt inflytande i EU och på ett utrikespolitiskt tydligt sätt kan utnyttja det förhållandet att landet är EU-medlem, om man vågar göra det. För det kostar på ibland, Laila Freivalds, att stå upp för mänskliga rättigheter och demokrati när trycket är hårt från andra länder i Europa men framför allt från Kina. Säg därför nej! Det räcker alldeles gott.

Problemet med din diskussion om förankringen i riksdagen är ju att ni från regeringens sida redan deltar i samtal i EU om vapenembargot. En av de frågor som jag ställde i interpellationen var om Freivalds var beredd att låta riksdagen avgöra frågan. Jag tolkade svaret som nej med en hänvisning till EU-nämnden. Där har saken varit upp en gång, och partierna är emot att bidra till att släppa embargot. Men i sitt senaste inlägg hänvisar utrikesministern plötsligt till utrikesutskottets beredning av frågan. Då är det tydligen ändå så att riksdagen får en roll i fattandet av ett beslut om hur regeringen här ska agera. Man är alltså beredd att föra frågan hit.

Även om det inte skulle vara så kan jag nämna för utrikesministern att flera av ledamöterna i riksdagen har motionerat i frågan. Den kommer alltså under alla förhållanden att bli föremål för riksdagens behandling.

Jag vill ställa en rak och enkel fråga till utrikesministern på vilket sätt den svenska regeringen menar att regimen i Beijing har gjort upp med agerandet på Himmelska fridens torg, där man bland annat körde över studenter med stridsvagnar. Kan utrikesministern utveckla det för mig? Vi har ju nu en intensiv diskussion i Sverige om hur vi i ord har gjort upp med kommunismen och förhållningssättet till kommunism och diktatur i andra länder.

Det krävs också en debatt om hur kommunisterna i de berörda länderna själva har gjort upp med sin historia. Har man tagit avstånd och uttryckligen medgett att det som man gjorde var alldeles fel och oacceptabelt? Är det en allomfattad synpunkt i den kinesiska regimen?

Skälen för embargot är verkligen inte borta vare sig det gäller synen på händelserna på Himmelska fridens torg eller de flagranta brott mot mänskliga fri- och rättigheter som regimen i Beijing fortfarande bedriver. Det är därför som den svenska regeringen ska säga nej till att häva vapenembargot och bli betydligt mycket mer aktiv vad gäller dödsstraff, mänskliga fri- och rättigheter, Kinas upprustningar samt hotet mot det demokratiska Taiwan.

Anf. 11 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är nästan så att man kan bli avundsjuk på Sten Tolgfors tvärsäkra övertygelse om på vilket sätt vi bäst påverkar Kina. Jag är mera tveksam till vilka de bästa metoderna är, och det är bland annat därför som jag tycker att den här frågan måste hanteras med stort allvar. Vår ambition är att påverka situationen för de mänskliga rättigheterna i Kina.

Frågan hur Kina ser på händelserna på Himmelska fridens torg och vilka konsekvenser man är beredd att dra av dem är naturligtvis en del av den politiska dialog som vi har med Kina. Låt oss avvakta och se vad den ger, och låt oss därefter ta ställning under eftertänksamhet och med bibehållen ambition att inte bara uttrycka sin egen upprördhet utan faktiskt göra en skillnad för människorna i Kina.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2004/05:53 om parabolantennor

Anf. 12 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Stefan Attefall har frågat justitieministern om *dels* vilka åtgärder som han är beredd att vidta för att det ska vara möjligt för alla människor som bor i landet att ta del av de TV-program som de önskar, till exempel nyheter på sitt modersmål, *dels* vilka åtgärder som han avser att vidta för att lägenhetsinnehavare inte ska kunna hotas av vräkning på grund av uppsättande av parabolantennor. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Interpellationen ställs mot bakgrund av ett ärende vid hyresnämnden i Stockholm angående förlängning av hyresavtal. I det aktuella fallet hade några hyresgäster satt upp parabolantennor på det hus som de bor i. Sedan hyresgästerna inte efter hyresvärdens anmaning monterat ned antennerna sade hyresvärden upp hyresavtalen till upphörande och gjorde därvid gällande att hyresgästerna åsidosatt sina förpliktelser i så hög grad att hyresavtalen inte borde förlängas. Hyresnämnden, som meddelade beslut i ärendet den 21 oktober 2004, ogillade emellertid hyresvärdens yrkande om att hyresavtalen skulle upphöra att gälla.

Till att börja med vill jag påpeka att jag som statsråd inte kan kommentera enskilda fall i hyresnämnden.

Allmänt sett kan jag dock konstatera att det i detta sammanhang, liksom i andra frågor av liknande slag, finns olika intressen som står emot varandra; hyresgästen har ett intresse av trygghet i sin besittning och av att kunna disponera över sin lägenhet, medan hyresvärden har ett intresse av att byggnaden inte skadas och kan underhållas på ett smidigt sätt. Hyresvärden har också ett ansvar för säkerheten och för att föremål som monteras på en fasad inte faller ned.

Jag utgår också från att hyresvärdar och hyresgäster i allmänhet gemensamt söker finna lösningar som innebär att olika slag av intressen – exempelvis hyresgästers intresse av att kunna ta del av TV-program – tillgodoses. Enligt min bedömning finns det för närvarande inte anledning att ta initiativ till någon ändring i hyreslagstiftningen.

Stefan Attefall har vidare tagit upp frågan vilka åtgärder som jag avser vidta för att det ska vara möjligt för alla människor som bor i landet att ta del av TV-program som de önskar. Detta är en fråga som i första hand berör Kulturdepartementet. Jag vill dock framhålla att möjligheterna för språkliga och etniska minoriteter i Sverige att ta emot radio- och TV-sändningar på sitt eget språk har förbättrats successivt.

De radio- och TV-företag som verkar i allmänhetens tjänst, det vill säga Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, ska beakta språkliga och etniska minoriteters intressen i sina sändningar. Enligt sändningstillstånden ska företagens insatser på detta område öka under nuvarande tillståndsperiod.

Genom digitaliseringen kan frekvenser för TV-sändningar utnyttjas mer effektivt. Exempelvis kan ett stort antal TV-kanaler från olika länder och språkområden sändas i kabel-TV-nät, en möjlighet som det står kabel-TV-företagen fritt att utnyttja. Bredbandstekniken kan skapa förutsättningar för att ytterligare förbättra tillgängligheten för utländska TV-program.

Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Jag vill till statsrådet först säga grattis och lycka till i hans nya uppdrag som landshövding och ett tack för ett antal debatter som vi har haft om bostadsfrågor. Jag hoppas att de nya uppgifterna blir lika spännande som de uppgifter som statsrådet har i dag.

Jag vill tacka för svaret och påpeka att det, precis som Lövdén säger i sitt svar, är en intressekonflikt mellan å ena sidan fastighetsägarens rätt till sin egendom och ansvar att se till att det är en säker miljö kring fastigheterna och å andra sidan lägenhetsinnehavarens rätt att få disponera sin lägenhet. Men det finns en dimension till i detta som jag tycker glöms bort i svaret, och det är rätten att få information, som kan gälla allt från nyheter till underhållning, från till exempel det land som man kommer från.

Det exempel som vi nu har haft i hyresnämnden och som troligen vandrar upp till Hovrätten också visar på en ny konflikt i det mångt-niska samhället.

Jag brukar själv tänka på hur det skulle vara om jag bosatte mig i ett annat land. Skulle inte jag också vilja ha ett TV-utbud exempelvis hemifrån Sverige?

Problemet ligger bland annat i att man har en monopolsituation i kabel-TV-nätet. Det är långvariga avtal som gör att de TV-kanaler som man önskar i huset kanske inte tillhandahålls, och då vill man ha en parabolantenn. Då finns det naturligtvis ett intresse av att en sådan självklart ska monteras på rätt sätt. I hyresnämndens dom har det pekats på att det måste vara en fackmannamässig och säker montering. Och det är självklart.

Men det som är oroande är att man kan dras inför domstol och hotas med vräkning om man vill ha en parabolantenn för att kunna följa sitt hemlands språk, kultur, nöjen och information.

Hyresnämnden har enligt min uppfattning – jag inser att statsrådet inte ska och kan kommentera enskilda ärenden – kommit fram till en ganska klok dom. Och den här frågan kommer att vandra vidare till hovrätten.

Det principiellt intressanta är: Har vi verkligen en modern lagstiftning som tar hänsyn till just det nya och moderna samhälle som vi lever i? Den lagstiftning som hyresnämndens dom bygger på är från 1917 års jordabalk. Man kan fråga sig om man då förutsåg det moderna samhällets nya komplikationer. Den grundläggande rättigheten finns också inskriven i EG-fördrag och i svensk grundlag – rätten till information, rätten att få följa sitt eget lands kulturella utbud. Jag tycker att detta är viktigt att poängtera i detta sammanhang.

Min fråga till statsrådet är: Finns det inte anledning, oavsett vad hovrätten kommer fram till eftersom det verkar som om detta blir överklagat dit, att se över lagstiftningen för att få en modern lagstiftning som slår vakt om rätten att få ta del av tjänster även från andra länder på det sätt som man gör när man använder sig av parabolantenn? Men installationen ska självklart ske på ett säkert sätt.

Vi vet att detta i normalfallet inte är några problem. Man löser det mellan fastighetsägare och hyresgäster. Men konflikter har uppstått, och frågan har förts till sin spets. Det kan därför vara välkommet att man nu får detta ordentligt juridiskt prövat. Men problemet är att rättstillämp-

Prot. 2004/05:20

26 oktober

*Svar på
interpellationer*

ningen grundar sig på en lagstiftning som har sina rötter i 1917 års samhälle, och det är knappast det som är modernt i vår tid.

Anf. 14 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Jag är jätteglad att denna fråga har kommit upp. Det är en väldigt viktig rättssäkerhetsfråga, och vi har haft en väldigt stor diskussion kring detta i det kommunala bostadsbeståndet i Göteborg som jag kommer från. Eftersom interpellationen är ställd till justitieministern är detta därför att anse som en rättssäkerhetsfråga. Jag tycker att statsrådet i sitt svar glider undan den viktiga aspekten om skyddet för enskilda medborgare.

Jag hade hoppats att statsrådet i sitt svar skulle ta upp Europeiska kommissionens dokument angående fri rörlighet för varor och tjänster och också parabolantennor. Kommissionens dokument hänvisar också till artiklarna 28 och 49 i EG-fördraget. Men statsrådet får tillfälle att utveckla detta i debatten. Regeringen har så sent som den 13 september 2001 lämnat ut informationspromemorior i denna fråga.

Jag skulle vilja höra statsrådet Lövdéns synpunkter i ljuset av vad som nu har hänt och hur detta förhåller sig till Europeiska kommissionens och EG-fördragets flertal artiklar där det faktiskt sägs att medborgarnas rätt till information ska skyddas.

Jag skulle vara tacksam om statsrådet kunde utveckla detta. Det gäller ju rätt många människor. Jag har en uppgift om att 23 % av svenska folket har tillgång till satellit-TV via parabol och 38 % via kabel-TV. Det kan vara något gamla siffror, men trenden är rätt tydlig att detta berör ganska många människor. Så det är viktigt för många människor.

Jag förstår mycket väl att statsrådet inte kan uttala sig i enskilda fall. Mitt inlägg i den här debatten är mer av generell karaktär. Jag tycker att vi borde hålla oss till de viktiga frågorna vad gäller rättssäkerheten för enskilda.

Anf. 15 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! Jag skulle också vilja komma in lite grann på debatten om parabolantennor, utöver att det handlar om rätten till information. Jag ser bekymret med besittningsskyddet och att det har en tendens att få mindre och mindre betydelse.

Domen i hyresnämnden var i och för sig positiv, men vi vet inte hur det blir i nästa instans.

Jag tycker att statsrådet tar lite lätt på frågan när han skriver att han utgår från att hyresvärdar och hyresgäster kommer överens. Vi vet att så inte alltid är fallet. Detta är inte bara en fråga för hyresgäster mot en hyresvärd. Även fler och fler bostadsrättsföreningar sätter upp regler.

Det vore för väl om det bara handlade om säkerhet och möjlighet för underhåll. Men vi vet också att många påpekar att detta inte är estetiskt tilltalande och att husen ser fula ut och så vidare.

Eftersom den här domen med all sannolikhet kommer att överklagas är det naturligtvis väsentligt vad som kommer fram i den domen. Om vi väger in rätten till fri information, EG-fördraget om den fria rörligheten för tjänster och, det som jag är rädd för, urholkningen av besittningsskyddet för hyresgäster, tycker jag att det vore på sin plats med en översyn av hyreslagen. Den kanske inte kan hinna förekomma en dom i nästa

instans, men jag skulle ändå vilja höra om statsrådet inte kan se att det skulle finnas ett värde i att vi följer detta och gör en sådan översyn.

Prot. 2004/05:20
26 oktober

Anf. 16 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag har ingen annan uppfattning än mina meddebattörer. Det är oerhört viktigt att tillgodose detta behov så att minoriteter har möjlighet att ta del av TV-utbudet, nyheter och underhållning, från hemländer. Därför har vi också varit mycket tydliga i relation till de radio- och TV-företag som verkar i allmänhetens tjänst och sagt att de har ett särskilt ansvar på det här området. Inför den nya tillståndperioden har de också fått ett särskilt uppdrag att utöka sändningarna för att tillgodose etniska minoritetsgruppers intresse av att kunna ta del av radio- och TV-utbud från sina hemländer.

När det gäller just parabolantennerna på hyreshus kommer man dock inte ifrån att det är fråga om en intresseavvägning. En hyresvärd är ansvarig om parabolantennerna trillar ned på gatan och skadar någon. Han kan drabbas av skadeståndsansvar. Det kan även finnas skäl för hyresvärdens att kunna underhålla fastigheterna och att man därför inte kan montera parabolantennerna hursomhelst på dem. Sådana synpunkter kan också finnas.

Jag ska sträcka mig så långt som till att säga att jag tycker att det beslut som hyresnämnden tog var klargörande. Jag är väl medveten om att vi förmodligen kommer att få se en överprövning av det i hovrätten. Jag vill poängtera att jag inte utesluter att det kan finnas ett behov av att se över reglerna om vi, efter att ha sett hovrättens dom, skulle få en situation där det här visar sig bli väldigt besvärligt. Just för dagen tycker jag dock inte att det finns skäl att ändra på hyreslagstiftningen för att klara ut dessa frågor.

Jag är naturligtvis angelägen om att tillgodose behovet för etniska minoritetsgrupper att få tillgång till TV-sändningar från sina hemländer. Men än en gång: Detta är en avvägningsfråga också när det gäller hyresvärdens intresse av ändamålsenlighet och säkerhet, och även de intressena måste vägas in i sammanhanget.

Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Självklart är det, som på så många andra områden i vårt samhälle, fråga om en intresseavvägning. Skillnaden är att det här inte handlar om att på balkongen hänga upp en prydnad som riskerar att falla ned. Det här är någonting annat, nämligen rätten att få ta del av information. Det är en del av våra grundläggande rättigheter och gör intresseavvägningarna ännu mer intressanta och delikata, vilket borde tala till förmån för hyresgästerna.

Självklart ska förstahandsalternativet vara att man löser frågan i samförstånd, exempelvis inom kabel-TV-nätet. Men det är komplicerat. Det som i Stockholm dessutom delvis bidrar till den problematik som nu varit uppe i hyresnämnden är ett gammalt kommunalt monopol av kabel-TV-nät, som sedan sålts vidare till privata intressenter.

Jag tycker att det var bra sagt av statsrådet att om hovrättens dom skulle gå i en helt annan riktning bör man ta initiativ till att se över lagstiftningen. Jag hoppas att Lövdén för över den insikten och kunskapen, och ska vi kalla det löftet, till det nya statsrådet på området; det är väl

Svar på
interpellationer

Mona Sahlin som tar över dessa frågor. Jag hoppas att den insikten och kunskapen ingår i överföringen så att hon har samma uppfattning och bevakar frågan. I annat fall får vi återkomma från kammarens sida.

Det är också intressant att notera att om vi endast hade haft den svenska lagstiftningen, jordabalken från 1917, är det inte säkert att domen i hyresnämnden blivit den som den nu blev. Nu blev det så tack vare EG-fördraget. Jag tror att man kan säga att det är EG-fördragen som till stor del stärker just den enskilda människans rättigheter. Det gäller bland annat möjligheten att ta del av information via parabol. Det finns en del andra domar ute i Europa som också gått i den riktningen. Jag tolkar dem på det sättet.

Vad hade hänt om vi inte haft EU-medlemskapet? Det är en intressant reflexion i det här sammanhanget. Den visar både på behovet av modernisering av svensk lagstiftning och ger insikt om att vi, tack vare EU-medlemskapet, fått in ett starkare värn om den enskildes rättigheter. Det är något som jag personligen välkomnar.

Anf. 18 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Jag skulle gärna vilja att statsrådet utvecklade sina funderingar kring EG-kommissionens meddelanden och EG-fördragets stadgar lite mera när det gäller rättssäkerhetsfrågan för enskilda människor. Jag tycker att frågan är viktig, och precis som Stefan Attefall nämnde är det tack vare EG-fördraget och andra lagstiftningar inom Europeiska gemenskapen som vi nu fått det avgörande som ligger på bordet och ska prövas igen. Det skulle därför vara värdefullt om statsrådet kunde utveckla den delen.

Om inte jag minns mig har vi en lagstiftning, föreslagen av den socialdemokratiska regeringen, som innebär att man ska kunna motverka begränsningen av rätten att installera parabolantennor just för att minska en monopolliknande ställning för kabel-TV-företagen. Det är ett stort problem att de människor som vill tillgodogöra sig information via parabol inte är nöjda med det utbud som kabel-TV-bolagen erbjuder.

Om man sammanfattar detta innebär den svenska lagstiftningen, ifall jag förstått det hela rätt, att man inte kan sätta upp lokala regler så länge parabolantennen står lös på en balkong och det inte finns något förbud mot att installera parabolantennor i Sverige. Hur ser statsrådet på att man använder sig av rätten att skriva in detta i hyresavtalet? Jag vore tacksam för svar.

Anf. 19 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! Jag vill instämma i det som Stefan Attefall sade om att det är glädjande att statsrådet åtminstone inte utesluter behovet av att se över lagstiftningen. Egentligen skulle jag dock vilja att man gick ett steg längre och sade att det nog redan i dagsläget finns ett sådant behov – redan innan hovrättens domen faller – och att man även väger in bostadsrättsföreningarna och det skydd som kan finnas där.

Också jag ser nämligen att hyresvärdar och bostadsrättsföreningar sätter upp fler och fler regler. Det kan gälla rökning på balkonger och så vidare. Om detta får gå för långt är jag rädd för att vi inte längre har ett besittningsskydd utan kan vräkas på ganska lösa grunder.

Jag skulle därför önska att statsrådet redan i dag kunde säga att regeringen gör en översyn.

Prot. 2004/05:20
26 oktober

Anf. 20 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! När det gäller det nu aktuella fallet blev ju inte hyresgästerna vräkt efter utslaget i hyresnämnden. Det jag underströk var att jag inför framtiden inte utesluter att det kan finnas ett behov av att se över lagstiftningen ifall rättsutvecklingen och problemen skulle bli större än vad jag tycker att de är i dag.

När jag väl sagt det måste jag understryka det som jag sade i mitt tidigare anförande, nämligen att det till syvende och sist trots allt är en fråga om avvägning. Man kommer inte från den intressekonflikt som i vissa fall kan finnas mellan en hyresgästs intresse av att montera upp en parabolantenn och hyresvärdens intresse av att exempelvis kunna klara underhållet och inte riskera att dra på sig skadeståndsskyldighet om parabolantennen skulle trilla ned på gatan.

Jag utgår från att man i de allra flesta fall kan lösa frågan på ett ändamålsenligt sätt, i samförstånd mellan parterna. Det finns, tycker jag, ett uppenbart intresse för en hyresvärd att se till att hyresgästerna trivs i sitt boende och även har möjligheter att, som i det här fallet, ta del av information från sina hemländer. Jag vill understryka att detta många gånger kan lösas på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt. Det är också en uppmaning till fastighetsägarna att se till att lösa frågan på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt.

Till Cecilia Magnusson vill jag säga att min bedömning är att det i dag inte finns någonting i hyreslagstiftningen som strider mot dels våra egna grundlagsbestämmelser, dels de åtaganden vi har i förhållande till det internationella samfundet och internationell rätt. Jag ser inte att det finns någon punkt i dag där hyreslagstiftningen strider mot de åtagandena.

Det var väl de svar jag tänkte ge. Jag utesluter alltså inte för framtiden – det kan man aldrig göra – att det beroende på rättsutvecklingen kan uppstå ett behov av att se över lagstiftningen, men för dagen ser jag inget sådant behov.

Anf. 21 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Självklart finns det all anledning för oss som varit engagerade i den här debatten att nu följa hovrättens fortsatta behandling av den här frågan och se vad som blir effekten av denna, liksom att då kanske också påminna Lars-Erik Lövdén eller hans efterträdare om vad som sagts i denna debatt.

Jag håller gärna med statsrådet om att det handlar om en intresseavvägning. Men just genom att vi har en sådan föråldrad lagstiftning blir det också utrymme för ganska mycket tolkningar och svårigheter att veta hur lagen kommer att tillämpas i praktiken. Den svenska lagstiftningen här är oerhört gammal, och det moderna som kommit till är ju EG:s olika regelverk. Detta gör att åtminstone jag tycker att det finns anledning att oavsett domen se över lagstiftningen för att få en tydlighet och en förutsägbarhet i hur man ska tolka lagen.

Jag personligen tycker också att hyresnämndens beslut verkar väl avvägt och verkar balansera de här intressena på ett rimligt sätt. Men som

Svar på
interpellationer

sagt var: Den här typen av konflikter ska inte behöva gå till hyresnämnden. De måste kunna lösas genom att man tydligt vet spelreglerna i förväg och självklart också genom samtal och förhandlingar där man tar upp både säkerhet och rätten till information. Det är som sagt inte vilken anordning som helst vi diskuterar; det är faktiskt en viktig del i rätten att få del av den information man önskar som enskild medborgare. Det är en viktig aspekt i den här diskussionen och en viktig aspekt i det nya mång-etniska Sverige.

Anf. 22 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Då vill jag bara tacka för de vänliga orden Stefan Attefall sade i inledningen. Jag har uppskattat de debatter jag haft i riksdagen i olika sammanhang med Stefan Attefall.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2004/05:51 om Stockholms läns landsting och omstruktureringsstödet

Anf. 23 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Gunnar Axén har frågat finansministern vad han avser att göra för att klargöra situationen för Stockholms läns landsting avseende omstruktureringsstödet och det föreslagna sysselsättningsstödet i budgetpropositionen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Stockholms läns landsting har under flera år haft problem med negativa resultat. I landstinget pågår nu ett omfattande arbete med att omstrukturera verksamheten. Omstruktureringen är nödvändig för att sanera landstingets finanser.

I maj 2004 beviljade regeringen Stockholms läns landsting ett villkorat stöd med 400 miljoner kronor. Regeringen ingick en överenskommelse med landstinget om att sänka bruttokostnadsnivån med 1,7 miljarder och uppnå en ekonomi i balans senast i bokslutet för 2005. Stödet betalas ut under förutsättning att landstinget uppfyller villkoren i överenskommelsen. Vilka åtgärder landstinget vidtar för att sänka bruttokostnaden och uppnå en ekonomi i balans är upp till landstinget.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2005 föreslagit ett sysselsättningsstöd. Hela det stöd som föreslagits avses att ges i form av ett generellt sysselsättningsstöd, vilket innebär att även kommuner och landsting som inte har möjlighet att utöka verksamheten får del av stödet. Något krav på nyanställningar är inte förknippat med stödet. Det finns således ingen motsättning mellan omstruktureringsstödet och det föreslagna sysselsättningsstödet.

Anf. 24 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka ministern för svaret och klargörandet.

Det är nämligen lite märkligt: Å ena sidan beviljar regeringen ett bidrag till Stockholms läns landsting på 400 miljoner kronor under förut-

sättning att man minskar sina utgifter med 1,7 miljarder kronor, bland annat genom personalnedsskärningar. Nästa år beräknas 500 anställda på akutsjukhusen i Stockholm bli av med sina jobb. Å andra sidan inför regeringen ett sysselsättningsstöd till landstinget på 600 miljoner kronor vilket, förleds man tro, ska leda till fler anställda, inte färre.

Jag tyckte att detta var motsägelsefullt, och därav min fråga. Men den minst sagt uppseendeväckande förklaringen från kommunministern är att eftersom sysselsättningsstödet inte är ett sysselsättningsstöd eller behöver användas för att anställa fler så råder ingen motsättning mellan bidragen.

Frågan som då infinner sig är: Varför heter det sysselsättningsstöd när det inte behöver leda till fler sysselsatta i kommuner och landsting? Varför ägnar sig regeringen åt att på detta sätt vilseleda människor när det gäller vad bidragen syftar till?

Men inte nog med att man ger Stockholms läns landsting bidrag för att minska antalet anställda och sedan ger dem ett sysselsättningsbidrag som inte behöver leda till fler sysselsatta; Socialdemokraterna står också bakom ett inkomstutjämnningssystem som innebär att Stockholms läns landsting betalar mer än tre gånger så mycket som man ska spara, 5,7 miljarder kronor per år, till andra landsting.

Först tvingar alltså Socialdemokraterna Stockholms läns landsting att betala 5,7 miljarder kronor till andra landsting. Sedan ger man landstinget 400 miljoner kronor i bidrag för att minska personalen och spara 1,7 miljarder. Sedan ger man ett sysselsättningsstöd på 600 miljoner kronor som inte behöver användas för fler sysselsatta. Slutligen förhindrar man landstinget att rationalisera sin verksamhet genom att förbjuda olika typer av entreprenadlösningar.

Ibland verkar det inte finnas någon gräns för hur snurrig regeringens politik tillåts vara! Jag tackar dock ministern för klargörandet att sysselsättningsstödet inte är ett sysselsättningsstöd.

Nu blir detta dessutom min både första och sista debatt med kommunministern. Jag ber redan nu att få tacka för den debatten och önska ministern lycka till med uppdraget i Halland.

Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Också jag vill börja med att lyckönska statsrådet till den nya utnämningen som landshövding i Hallands län. Jag har faktiskt själv bott ett par år i Halmstad. Det är en mycket trevlig stad. Man har nära till fotbollen där, och jag förstår att det MFF-inspirerade statsrådet Lövdén kommer att ha en lätt uppgift att gå över till kanske Halmstad BK. En gång i tiden spelade till och med landshövdingens chaufför Sylve Bengtsson vänsterytter i Halmstad BK, så något annat blir väl svårt. Jag har själv sett honom på Örjansvall.

Men det var kanske inte det jag i huvudsak tänkte tala om, utan det var ett särskilt ord i svaret, nämligen "omstrukturera". Vad betyder det? Statsrådet och jag har haft många debatter här under årens lopp om Stockholms läns landsting, och jag förutser vissa abstinensbesvär på just den punkten framöver från statsrådets sida. Men att använda ordet "omstrukturera" i den bemärkelse som statsrådet nu gör måste man ändå säga inte är korrekt. Det är en form av nyspråk. Vad det handlar om är centralisering i Stockholms läns landsting, att lägga ned, höja skatter, införa nya avgifter och minska på verksamheter.

Det är klart, om man gör alla dessa åtgärder föreligger det absolut möjligheter att minska bruttokostnadsnivån – inte nettokostnadsnivån – med de 1 700 miljoner som Gunnar Axén har pekat på och kanske till och med få balans i ekonomin fram till år 2005. Jag menar dock att baksidan av detta är att vi får längre köer, och det är någonting som statsrådet inte har nämnt i det här svaret. Jag förstår det. Det är inte lätt att både skära i kostnader och inte få någon effekt på verksamheten.

Därför vill jag avsluta detta inlägg med att säga att i den debatt som kommer i morgon om inkomstutjämningsystemet är det viktigt att vara mycket ärlig: När Stockholms läns landsting fick så dålig ekonomi efter 1998 berodde det på att man gick från en beräkningsmodell som baserades på data från folk- och bostadsräkningen till en så kallad matrismodell. Detta är någonting som har föranlett även statsrådet Lövdéns vänner att traska upp till statsrådet själv och säga att den nya beräkningsgrunden har en viktig del i att Stockholms läns landsting fick så väldigt dåliga finanser efter 1998, med genomslag år 2000.

En helt annan sak som statsrådet och jag diskuterat är hur man skulle finansiera detta. Där kan jag och statsrådet vara överens om att det inte var klokt av den dåvarande majoriteten att skjuta finansieringsproblemen framför sig. Det har jag sagt tidigare i denna talarstol. Men man måste veta varför det helt plötsligt blev ungefär 1 000 kr mer i kostnader per invånare i Stockholms läns landsting under ett enda år. Det berodde på att man gick från den tidigare modellen till en matrismodell.

Dessutom, och det vet statsrådet, byggde den nya modellen inte alls på hur det var i Stockholm utan den byggde på befolkningen i region Skåne.

Med detta vill jag tacka statsrådet för de många debatterna.

Anf. 26 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Gunnar Axén avslutade med att säga: Detta är min första och sista debatt med statsrådet. Var inte så säker! Det är möjligt för Gunnar Axén att begära ordet i morgon i utjämningsdebatten, så kan vi ta den diskussionen då och slipper den i dag. Jag är beredd att göra det. Jag ska delta i debatten i morgon med stor entusiasm.

Det här är inte särskilt uppseendeväckande. Redan i budgetpropositionen framgick tydligt att sysselsättningsstödet skulle vara ett generellt sysselsättningsstöd som inte var villkorat av nyanställningar.

Jag har sagt i något uttalande att det ser väldigt olika ut i Kommun-Sverige. Det finns säkert kommuner och landsting som kommer att kunna nyanställa tack vare de bättre ekonomiska förutsättningarna nästa år. Men det finns sannolikt också kommuner och landsting som inte kommer att kunna göra det. De kanske till och med är inne i en omstrukturering för att få en långsiktigt hållbar ekonomi och kommer att minska sin personal. Generellt tror jag, och nu säger jag att jag tror, att antalet kommun- och landstingsanställda kommer att öka nästa år i Sverige. Men det kommer att variera mellan kommuner och mellan landsting. Det finns ingenting som är en konfliktpunkt mellan sysselsättningsstödet och det omstruktureringsstöd som vi har gett Stockholms läns landsting.

Nu går jag över till omstruktureringsstödet. Det var ju så under den förra mandatperioden i Stockholms läns landsting – och jag tror att Gunnar och jag någon gång har varit överens om det – att man hade en kost-

nadsutveckling som inte stod i överensstämmelse med intäktsutvecklingen. Kostnadsutvecklingen i Stockholms läns landsting under förra perioden uppgick till 8 % om året, en exceptionell kostnadsutveckling.

Den hade sin grund i en bristande kostnadskontroll, i en privatisering och utförsäljning utan att man försäkrade sig om att man också fick ut bästa möjliga av de upphandlingar man gjorde. Det var en röra i hela administrationen i Stockholm. Det gjordes till och med uttalanden från ledande företrädare i Stockholms läns landsting om att man skulle visa på sista raden i negativt resultat vad man skulle betala till utjämningsssystemet.

Den bristande kostnadskontrollen och den ohejdade kostnadsutvecklingen är de främsta skälen till den situation som Stockholms läns landsting befann sig i efter valet 2002.

Omstruktureringen med de 1,7 miljarderna har av landstinget bedömts som nödvändig för att kunna klara en långsiktig ekonomiskt stabil situation i Stockholms läns landsting, inte för att göra en knäck ett år för att uppnå ett balanserat resultat utan för att långsiktigt klara verksamheten och ekonomin i Stockholms läns landsting. Det är den bedömning de har gjort. Och vi gick då in med ett omstruktureringsstöd för att hjälpa till under den omstruktureringsfasen.

I morgon ska vi ta utjämningsdebatten. Men ibland i den offentliga debatten framskymtar det från moderat håll att Moderaterna inte vill ha något utjämningsystem över huvud taget, att Stockholms läns landsting skulle slippa betala ett utjämningsbidrag. Men går man in och granskar vad Moderaterna säger i riksdagen är budskapet ett annat. Försök att hålla er till ett budskap framför allt under debatten i morgon! Det skulle jag uppskatta.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2004/05:56 om bekämpande av hat- och våldspolitik

Anf. 27 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Ana Maria Narti har frågat statsministern om han anser att det är nödvändigt att ta initiativ till en kampanj om kommunismens brott mot de mänskliga rättigheterna. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Det är nu sju år sedan Göran Persson tog initiativet till Levande historia, en bred informationssatsning om Förintelsen. Tanken var att vi alla med ökad insikt om det avskyvärda som hände i nazisternas utrotningsläger, nazismens ideologi och praktik, skulle öka vaksamheten också mot antidemokratiska vindar som blåser i vår tid.

Man kan diskutera om nazismens gärningar är unika i sin utstuderade grymhet och planerade ondska eller om exempelvis kommunismen med sina massmord och sin terror varit lika hänsynslös och omänsklig. Kommunismens brott mot de mänskliga rättigheterna är hursomhelst väl kända och kan varken förnekas eller bagatelliseras.

Angeläget är naturligtvis att kommunismens historia kritiskt granskas och analyseras. Historien må hållas vid liv, men främsta syftet är ändå

Prot. 2004/05:20
26 oktober

*Svar på
interpellationer*

inte att döma och fördöma utan att väcka till insikt. Eller, som Yehuda Bauer påpekat, att vaccinera nya generationer mot extremismens blinda hat och ondska. Jag är inte säker på att detta bäst sker genom statligt organiserade och finansierade kampanjer. Jag tror att fria forskare, författare och journalister kan verka väl så effektivt i detta syfte, kanske effektivare. Vi politiker har också ett stort ansvar för att illdåden varken glöms, förtigs eller negligeras.

Anf. 28 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Tack, samordningsministern!

På 60-talet i Rumänien hade jag arbetskamrater, journalister, som åkte till Kina. När de kom tillbaka kunde de inte tala. De hade sett korsfästa människor på arbetsplatser. De korsfästa dog långsamt. Och de rumänska gästerna frågade: Vad har de gjort? Då fick de höra att detta var före detta lärare i engelska och att de var drakar och demoner, inte människor.

Jag tror inte att sådana dåd är kända i dag. Jag vet att de inte är kända. Unga människor som tar kommunismen till sitt ideal blundar. De läser inte, och de vägrar att lyssna på vittnesmål.

Vi är här, samordningsministern, vi som har levt i detta helvete. Vi kan vittna.

På 70-talet fick jag inte vittna därför att hela vänstern stoppade nävarna i munnen på oss som ville berätta vad vi visste.

På 80-talet hade alla förlorat intresset för politiken. Det var bara ekonomi som gällde och postmodernism. Ingen ville höra våra vittnesmål om brott mot mänskliga rättigheter under Ceaușescu. Jag grät.

I november 1989 talade jag i telefon med min redaktör, Svante Nycander, för att övertala honom att skicka en reporter till vårt protestmöte framför den rumänska ambassaden. Detta hände bara några veckor innan hela kommunismens struktur började rasa.

Men ingen ville höra. När man så länge under decennier har blockerat debatten om kommunismens brott, hur kan samordningsministern tro att folk vet?

Jag har haft en sådan dialog med en ung dam, säkert en mycket trevlig ung tjej. Hon försökte per mejl övertala mig att ge upp debatten. ”Den behövs inte. Vi behöver inte veta, och förresten finns det också en god kommunism.” Det är det som vi måste göra slut på. Det finns ingen god kommunism. Det finns inte heller någon god religiös fanatism. Det finns ingen god ateistisk intolerans. Det finns ingen god rasism. Vi måste samla alla former av politik som bygger på hat och våld i samma kategori. Det behövs många upplysningskampanjer om detta.

Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att det är en viktig interpellation som Ana Maria Narti har lyft fram. Hon har ju en bakgrund och erfarenheter som gör att hon vet att den stämmer.

Sverige kan sägas ha en särskild uppgift i detta. Det är alldeles utmärkt med den kampanj för Levande historia som statsministern har tagit fram. Det här är en parallell. Jag delar alltså inte uppfattningen att kommunismens brott, det som har skett i kommunismens namn, är välkänt i dag. Det är för tidigt att låta detta sjunka in i det förgångna. Det skulle

behöva lyftas fram på liknande sätt som har gjorts med Levande historia för nazismen. Det är min grund till att gå upp här.

Ana Maria Narti tar upp flera aspekter av terror, hat och våld. Statsterrorism har diskuterats hittills, men i interpellationen nämns även den gruppterrorism som religiösa, fanatiska, politiska grupper i dag ägnar sig åt. Det gör frågan extra aktuell.

Som bonde i Sverige är det med vämjelse och förtvivlan som jag har förstått sovjetkommunismens oerhörda övergrepp mot till exempel Ukrainas bönder och befolkning. Åtskilliga miljoner tvingades svälta ihjäl på sina egna åkrar. Maten togs från dem, och det var dödsstraff på att gömma den. Det var oerhörda brott. Detta gäller likaså skräckregementet i de baltiska staterna, där massdeportationer skedde. Massvis med oskyldiga skickades nätter och dagtid i väg åt olika håll till fruktansvärda öden. Det har inte lagts bokslut än på detta. Det skulle behöva göras.

Statsterrorismen behöver lyftas fram. Jag tycker att Sverige har en särskild uppgift här som ett litet neutralt land som inte var med i världskrigen och som med trovärdighet kan driva detta, på samma vis som statsministern har gjort.

I dag lever vi med en annan terrorism från fanatiska grupperingar med olika förtecken. Denna terrorism eskalerar. Man använder terrorismen som metod för att söka uppnå politiska syften. Det kan aldrig försvaras. Ibland försvaras dessa massmord riktade mot oskyldiga barn, kvinnor och män med förståelse för situationen. Jag menar att terrorism riktad mot oskyldiga människor aldrig kan försvaras.

Jag har föreslagit i en motion att regeringen bör initiera en möjlighet till manifestationer i vårt land mot de fruktansvärda terrormord som dagligen sker i vår värld och även internationellt försöka driva opinion i mer organiserad skala än fria forskare och politiker. Jag vill skicka med den tanken när denna interpellation diskuteras. Jag tycker att Sverige kan ha en uppgift, och jag hoppas att statsrådet kan vara lite mer positiv i sitt kommande svar.

Statsrådet säger att kommunismens brott mot de mänskliga rättigheterna är väl kända och inte kan förnekas. "Historien må hållas vid liv, men främsta syftet är ändå inte att döma och fördöma utan att väcka till insikt." Byt ut kommunismen mot nazismen i citaten – det blir absurt. Det här är allvarligt. Jag tycker att Ana Marias interpellation förtjänar att tas upp.

Anf. 30 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Ingen som har läst Ana Maria Nartis interpellation och har hört hennes röst i dag, och har hört hennes röst under årens lopp, kan tvivla på det äkta starka engagemanget mot kommunismen. Jag tror faktiskt att du underskattar din egen betydelse i den offentliga debatten under de senaste åren för att väcka till insikt om de brott som har begåtts i kommunismens namn mot mänskligheten. Det har varit en oerhört viktig röst och ett demokratiskt renhållningsarbete som är förtjänstfullt och som verkligen fler borde ta efter.

Men den här diskussionen handlar inte om angelägenhetsgraden i att sprida kunskap och insikt om de brott som har begåtts i kommunismens namn historiskt utan även om de som begås i dag – inte minst de värderingar som styr dem som alltså kallar sig kommunister. Den här debat-

Prot. 2004/05:20

26 oktober

Svar på
interpellationer

ten handlar om formerna för hur vi på bästa sätt sprider denna kunskap och insikt.

Det är riktigt som sägs om det initiativ som statsministern tog. Jag tackar för erkännandet i interpellationen att det var ett viktigt initiativ. Forum för Levande historia ägnar sig ingalunda uteslutande åt att minnas och återuppväcka kunskaper och insikter baserade på Förintelsen utan minst lika mycket om brott som rör kommunismen.

Under våren i år anordnade Levande historia ett seminarium om terrorn under sovjetkommunismen. Ytterligare ett ska hållas i Karlstad i november. Professor Kristian Gerner kommer att leda seminarierna – ett väl aktat namn i dessa sammanhang. I fjol genomfördes en veckolång sommarkurs kring samma ämne. I samarbete med forskningsprojekt om kommunismens brott ska Levande historia medverka till att resultatet av forskningen blir så väl känt som möjligt.

Frågan är om det är regeringen som ska initiera breda kampanjer. Den frågan restes redan när statsministern tog initiativ till Levande historia. Då enades alla partier om att det var ett engångstillfälle då man borde använda Regeringskansliets resurser till att börja med, som sedermera blev en myndighet, till att etablera institutionen eftersom den var så viktig. Jag tror att man principiellt ska vara försiktig med att använda statliga resurser i opinionsbildande verksamhet. Man kan göra ett och annat undantag, som vi i stor politisk endräkt gjorde när det gäller Levande historia. Nu vet vi att Levande historia även ägnar sig åt brott som har begåtts i kommunismens namn. Men jag är den förste att vilja vara med i en kampanj mot kommunismens brott och att sprida ljus över det fruktansvärda som har gjorts i kommunismens namn genom årtiondena och som dessvärre alltjämt sker.

Vi kan göra det tillsammans i olika sammanhang över partigränserna, men jag är inte alldeles säker på att det bör ske genom att regeringen fattar ett formellt beslut, skickar ett anslag till en myndighet som sedan får till uppgift att organisera det hela. Låt oss göra det tillsammans, gärna över partigränserna. Är det något vi kan enas om är det kampen mot kommunismen.

Anf. 31 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Tack statsrådet, det är mycket smickrande att höra så vackra ord över min egen insats. Men jag är inte säker på att de unga verkligen vet vad som har hänt och vad som kan hända.

Kärnan i min interpellation var tanken att man måste lyfta fram all politik som bygger på hat och våld. Av någon anledning – jag har ingen förklaring varför – är hatet en oerhört snabbverkande medicin. Jag såg det när jag var liten i Rumänien och när ”grönskjortorna” defilerade under våra fönster. Jag såg det på 1970-talet när jag kom till väst och erfor den enorma dyrkan av Mao och Che Guevara som rådde. Det gjorde nästan att vi som kom från terrorn i vissa sammanhang inte betraktades som likvärdiga invånare med de andra som hade en sådan djup tro.

Jag ser den här tron i dag hos dem som inte vill höra, se eller minnas. Jag ser hatets försvarare i viktiga politiska dokument. Jag ska inte börja diskutera Vänsterpartiet här, för det hör inte hit, men i det senaste parti-programmet hittar man en stor satsning på klasshatet. Jag ville lyfta fram

tanken att klasshat och rashat inte på något sätt skiljer sig åt. Att satsa på hat betyder att man vet var man börjar, men man vet aldrig var man slutar. Jag tror att en hel del politiker också utanför Vänsterpartiets struktur behöver självrannsakan.

Jag minns tiden när vi demonstrerade för Baltikum på Norrmalmstorg. Vi hade aldrig socialdemokratin med oss. Det finns andra sådana exempel. När det gäller Sverige är den här diskussionen inte uteslutande en diskussion om vpk och v. Det är en mycket större diskussion. Vi har stenkastare och entusiastiska deltagare i så kallade Reclaim the City-fester som leder till total vandalisering av vissa stadsdelar. Hatet är här bland oss. Vi kan inte låtsas att vi inte ser möjliga samband bakom de här våldsamma icke-demokratiska uttrycken för protest. Om vi vill ha demokrati måste vi, precis som Göran Persson sade efter den 11 september, stoppa våldet.

Anf. 32 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Kampanjen Levande historia på regeringsnivå var ett undantag, säger Pär Nuder. Det kan jag hålla med om och att det även inbegriper att diskutera kommunismens brott som i volym tyvärr ligger antalsmässigt i nivå med nazismens. Det är bra att man också informerar om kommunismens brott, men det är väl uppenbart att det som Levande historia ändå är känt för är att levandegöra nazismens illdåd. Jag tycker att det vore väldigt bra om man någotsånär kom upp på samma plan med att informera om det oerhörda som har skett i kommunismens namn. Det ska informeras om brotten men även om de mekanismer som lever kvar och driver fram de här hemskheterna. Det finns i modern tid många exempel på att de här mekanismerna fortfarande fungerar, Kampuchea och många andra, vilket gör det här mycket aktuellt.

Jag vill också skicka med, det som jag var inne på, att terrorismen som växer i dagens värld i gruppformer, där ändamålet verkligen får helga medlen, är en sådan allvarlig förödande företeelse att kampen mot den, opinionsbildningen i FN och bland människor världen över, bör bedrivas med kraft på allra högsta regeringsnivå också i Sverige.

Anf. 33 Kulturminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Jag delar den oro som Ana Maria Narti ger uttryck för när det gäller de unga. Dessvärre finns det numera alltför många exempel på undersökningar som visar att unga människor, förhoppningsvis utan närmare eftertanke, kallar sig för kommunister. Det är ett misslyckande för oss, Ana Maria Narti i personlig kapacitet och mig i andra generationen, som har egna erfarenheter av kommunismen att vi inte har lyckats bättre i att sprida kunskap om vad kommunismen verkligen står för så att unga människor i dag – vi får hoppas och tro att de gör det mot bättre vetande – kallar sig kommunister.

Det är riktigt. Vi ska inte diskutera Vänsterpartiet här och nu, men det är bland annat just mot den här bakgrunden som jag upprörs så över att en ledande svensk politiker kallar sig kommunist. Därmed legitimerar man att unga människor som inte har kunskap om vad kommunismen har gjort och vad den står för kan fortsätta att kalla sig kommunister.

Det finns väldigt stor anledning att tillsammans försöka ta diskussionen. Jag har fått viss uppmärksamhet för ett förstamajtal som jag höll

Prot. 2004/05:20
26 oktober

Svar på
interpellationer

för fyra och ett halvt år sedan där jag just bildade opinion, precis det som Ana Maria Narti efterlyser, mot kommunismen i ett blygsamt försök att sätta kommunismen i Sverige på kartan. Där sade jag precis det som Ana Maria Narti sade, nämligen att det inte finns någon kommunism som är god. Jag uttryckte det på ett annat sätt: Kommunism är kommunism, är oförenlig med demokrati. Det är själva fundamentet i vår kritik.

Låt oss använda det här tillfället till att över våra traditionella stridsgränser enas kring betydelsen av att bilda opinion. Jag tänker fortsätta att vara lika tydlig som jag var för fyra och ett halvt år sedan. Så fort jag möter unga människor på skolor talar jag om de här sakerna i syfte att bära historiens vittnesbörd vidare om det oförglömliga och fullständigt oacceptabla som kommunismen står för och stod för.

Anf. 34 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Jag har inte svarat på frågan om det är lämpligt eller inte med statligt engagemang i detta. Jag vill bara påminna om att den här diskussionen långsamt har spritt sig under ytan under en ganska lång tid men inte blivit lika viktig och fascinerande som debatten om Förintelsen. Vad som behövs är kanske inte myndigheter som viftar med flaggor och massor med speciella och eleganta konferenser utan en legitimering av själva debatten på högsta nivå. Det är det som var viktigt med initiativet kring Förintelsen. Det är också mycket bra att man äntligen har lyft fram historiens betydelse för nutiden.

Själva tanken att vi ska jobba vidare tillsammans är en mycket bra tanke. Jag har en dröm. Det är att vi lär oss av Sydafrikas exempel. De har tittat rakt på det fruktansvärda som låg så nära i tiden. De har haft en sanningskommission som har låtit bödeln träffa offren. Detta har gjort att människorna kan gå vidare. Så länge som hela sanningen inte är känd med alla sina vidriga detaljer har inte ett samhälle genomgått den terapi vi alla behöver för att bli av med tendenserna som leder till våld, hat och intolerans.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Tal mannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 8 oktober inkommit.

12 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2004/05:FiU7, FiU8, FiU12, FiU15 och FiU16
Skatteutskottets betänkanden 2004/05:SkU2 och SkU6
Justitieutskottets betänkanden 2004/05:JuU2, JuU5, och JuU8

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2004/05:25 Slopad arvsskatt och gåvoskatt

2004/05:31 Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.

2004/05:34 Ökad användning av intensivövervakning med elektronisk kontroll

Utbildningsutskottets betänkanden

2003/04:UbU16 Jämställdhet inom utbildning och forskning

2003/04:UbU17 Forskning och forskarutbildning

Utrikesutskottets betänkande

2004/05:UU3 Norden

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande

2004/05:UFöU1 Operation Althea

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 22 oktober

2004/05:68 av *Rosita Runegrund* (kd) till statsrådet Carin Jämtin

Insatser för att bekämpa hiv/aids

2004/05:69 av *Viviann Gerdin* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Insatser för att bekämpa narkotikan

2004/05:70 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till försvarsminister Leni Björklund

Drogtest av värnpliktiga

2004/05:71 av *Sven Bergström* (c) till statsrådet Ulrica Messing

Tågtrafiken mellan Norge och Sverige

2004/05:72 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson

Upprustning av psykiatri

den 25 oktober

2004/05:73 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till försvarsminister Leni Björklund

Östersunds garnison

den 26 oktober

2004/05:74 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Ylva Johansson

Restriktioner kring personer dömda till psykiatrisk vård

2004/05:75 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Den psykiatriska vården

2004/05:76 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till miljöminister Lena Sommestad

Fortsatt kalkbrytning på Gotland

2004/05:77 av *Jörgen Johansson* (c) till miljöminister Lena Sommestad

Uttjänta elektriska hushållsprodukter

2004/05:78 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till miljöminister Lena Sommestad

Folklig samling kring klimatfrågan

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 november.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 oktober

2004/05:206 av *Eva Flyborg* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

Marknadsföring av Sveaskog som turistföretag

2004/05:207 av *Eva Flyborg* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

Sveaskogs rekryteringspolitik

2004/05:208 av *Anders G Högmark* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Kostnadsansvar för flygplatssäkerhet

2004/05:209 av *Karin Granbom* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Valet i Tunisien

2004/05:210 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Utredning av Sveriges lantbruksuniversitet

2004/05:211 av *Christer Nylander* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros

Jämställdheten i gymnasieskolan

2004/05:212 av *Ulf Holm* (mp) till statsrådet Gunnar Lund

Respekt för EMU-folkomröstningen

2004/05:213 av *Henrik S Järrel* (m) till statsrådet Ylva Johansson

E-postbefordrade läkarrecept till apoteken

2004/05:214 av *Ulf Holm* (mp) till statsrådet Hans Karlsson

Företagarens rätt till a-kassa

2004/05:215 av *Alf Eriksson* (s) till statsrådet Hans Karlsson

Arbetslivsinriktad rehabilitering

2004/05:216 av *Allan Widman* (fp) till försvarsminister Leni Björklund

Verksamheten vid Försvarets radioanstalt

2004/05:217 av *Cecilia Wigström* (fp) till kulturminister Pär Nuder
Demokratisk journalistkoalition inför OS i Kina

Prot. 2004/05:20
26 oktober

den 26 oktober

2004/05:218 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Dispens för privatläkare

2004/05:219 av *Anita Sidén* (m) till socialminister Berit Andnor

Försäkringskassans alltför sena utbetalningar

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 9 november.

16 § Kammaren åtskildes kl. 15.10.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
3 § Anmälan om förändringar i regeringens sammansättning	1
4 § Anmälan om ersättare för statsråd	2
5 § Meddelande om frågestund	2
6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
7 § Svar på interpellation 2004/05:43 om vapenembargot mot Folkrepubliken Kina	3
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	3
Anf. 2 STEN TOLGFORS (m)	3
Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	5
Anf. 4 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	6
Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	6
Anf. 6 STEN TOLGFORS (m)	7
Anf. 7 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	8
Anf. 8 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	9
Anf. 9 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	10
Anf. 10 STEN TOLGFORS (m)	10
Anf. 11 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	11
8 § Svar på interpellation 2004/05:53 om parabolantennor	12
Anf. 12 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	12
Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd).....	13
Anf. 14 CECILIA MAGNUSSON (m)	14
Anf. 15 EWA THALÉN FINNÉ (m)	14
Anf. 16 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	15
Anf. 17 STEFAN ATTEFALL (kd).....	15
Anf. 18 CECILIA MAGNUSSON (m)	16
Anf. 19 EWA THALÉN FINNÉ (m)	16
Anf. 20 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	17
Anf. 21 STEFAN ATTEFALL (kd).....	17
Anf. 22 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	18
9 § Svar på interpellation 2004/05:51 om Stockholms läns landsting och omstruktureringsstödet	18
Anf. 23 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	18
Anf. 24 GUNNAR AXÉN (m)	18
Anf. 25 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	19
Anf. 26 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	20
10 § Svar på interpellation 2004/05:56 om bekämpande av hat- och våldspolitik	21
Anf. 27 Kulturminister PÅR NUDER (s)	21
Anf. 28 ANA MARIA NARTI (fp).....	22
Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (c)	22
Anf. 30 Kulturminister PÅR NUDER (s)	23
Anf. 31 ANA MARIA NARTI (fp).....	24
Anf. 32 STAFFAN DANIELSSON (c)	25

Anf. 33 Kulturminister PÄR NUDER (s).....	25	Prot. 2004/05:20
Anf. 34 ANA MARIA NARTI (fp).....	26	26 oktober
11 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden	26	
12 § Förnyad bordläggning.....	26	
13 § Bordläggning.....	27	
14 § Anmälan om interpellationer.....	27	
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	28	
16 § Kammaren åtskildes kl. 15.10.....	29	

